

Robert Fabbri

Vespasianus

Adelaar van Rome

Karakter Uitgevers B.V.

PROLOOG

ROME, 24 JANUARI 41 N.C.

De acteur droeg een opzichtig beschilderd komediemasker. Een masker dat met een brede, starre grijns naar het publiek loerde. De toneelspeler maakte een huppelsprongetje, de rug van zijn linkerhand tegen zijn kin gedrukt, zijn rechterarm gestrekt. 'Ik beken dat de euvele daad waar jij zo onder gebukt gaat uit mijn koker komt.'

De toeschouwers joelden uitgelaten om deze uitstekend voorgedragen, opzettelijk dubbelzinnige uitspraak. Ze sloegen op hun dijen van het lachen, klaptten in hun handen. De acteur, die de jonge minnaar speelde, boog erkentelijk zijn gemaskerde hoofd, waarna hij zich op het podium tot zijn collega wendde, de booswicht, die uiteraard een nog exorbitanter, grotesker masker droeg.

Caligula sprong overeind voordat de toneelspelers hun spel konden hervatten. 'Stop!'

Tienduizend toeschouwers in het tijdelijke theater op de noordhelling van de Palatijn staarden prompt naar de verhoogde keizerlijke loge, die precies in het midden van het nieuwe bouwwerk op houten zuilen was gezet.

Caligula deed de pose van de acteur na en riep: 'Plautus wilde dat het op deze manier werd gezegd.' Het huppelsprongetje verliep perfect. Ook de brede maskergrijns kon er goed mee door. Zijn verzonken ogen sperde hij zo ver open dat het oogwit in schril contrast stond met zijn donkere wallen, die op slapeloosheid duiden. 'Ik beken dat de euvele daad waar jij zo onder gebukt gaat uit mijn koker komt.' Toen hij het laatste woord uitsprak, bracht hij zijn hand van zijn kin naar zijn wenkbrauwen en wierp zijn hoofd op melodramatische wijze in zijn nek.

Het gejoel van het publiek zwol nog harder aan dan de eerste keer. Het klonk luid en rauw, maar ook gekunsteld. Met de handen op de buik lagen de twee toneelspelers bijna dubbel van de ongebreidelde pret. Caligula rechtte zijn rug en grijnsde spottend terwijl hij zijn armen uitsloeg en langzaam naar links en vervolgens naar rechts draaide, alsof hij zich koesterde en het publiek dat hem bewierookte wilde omhelzen in dit halfronde, tijdelijke theater.

Achter in de schaduw van een van de vele luifels boven de steile tribunes stond Titus Flavius Sabinus. Van onder een grote capuchon keek hij vol walging neer op de keizer.

Caligula stak een arm op, handpalm naar het publiek gekeerd. Meteen viel er een stilte. Hij ging zitten. 'Ga door!'

De acteurs gehoorzaamden direct. Een man van middelbare leeftijd, gekleed in een senatortoga, ging naast de voeten van Caligula zitten en kuste de rode pantoffels van de jonge keizer uitbundig. Hij streeelde ze alsof hij nog nooit zoiets moois had gezien.

Sabinus draaide zich om naar zijn metgezel. Een bleke dertiger met een smal gezicht en kastanjebruin haar. 'Wie is die schaamteloze pluimstrijker, Clemens?'

'Dat, beste zwager, is Quintus Pomponius Secundus. De senior consul van dit jaar. In deze functie zal hij geen onafhankelijker standpunt kunnen innemen dan hoe hij zich nu gedraagt.'

Sabinus spuugde en greep naar het gevest van zijn zwaard, dat hij onder zijn mantel verborgen hield. Hij merkte dat zijn handpalm klam was. 'We zijn geen moment te vroeg dus.'

'Integendeel, veel te laat. Mijn zus leeft al ruim twee jaar met de schande dat ze verkracht is door Caligula. Dat is schrijnend lang voor iemand met eergevoel.'

Op het podium schopte de jonge minnaar zijn net gearriveerde slaaf joviaal tegen zijn achterste. De man viel. Het publiek vond dat prachtig en schaterde het uit. De pret werd nog groter toen de twee acteurs elkaar plotseling achtervolgden, waarbij ze vaak struikelden, tuimelden, en elkaar net niet te pakken kregen. In de keizerlijke loge gaf Caligula zijn eigen demonstratie van de achtervolgingsdrift in een komedie. Hij zat achter zijn kreupele oom Claudius aan, waarbij ze heen en weer door de loge liepen. Ditmaal waren de toeschouwers oprecht geamuseerd. Niet vreemd, want een invalide die te kijk werd

gezet vond altijd weerklank. Zelfs de zestien bebaarde Germaanse lijfwachten, die achter in de loge in een rij stonden, genoten ervan dat de invalide vernederd werd. De twee praetoriaanse tribunen die zich ieder aan een kant van de keizerlijke loge hadden opgesteld, maakten geen aanstalten om hun ondergeschikten op hun nummer te zetten.

‘Ga je er echt voor zorgen dat die sukkel keizer wordt?’ vroeg Sabinus. Hij verhief zijn stem terwijl het publiek zich steeds luidruchtiger amuseerde. De zwakke benen van Claudius begaven het. Languit viel hij neer.

‘Wat moeten we anders? Hij is de laatste volwassene uit de Julisch-Claudische familie. Mijn manschappen van de praetoriaanse lijfgarde zullen niet accepteren dat de republiek in ere wordt hersteld. Ze be-seffen goed dat de garde dan wordt ontbonden. Ze zullen gaan muiten en alle officieren die in de weg staan van kant maken. Ik zal er dus ook aan moeten geloven. Daarna zetten ze Claudius alsnog op de troon.’

‘Niet als we hem ook vermoorden.’

Clemens schudde zijn hoofd. ‘In moreel opzicht kan ik geen opdracht geven tot zijn executie. Ik ben tenslotte zijn beschermeling, zijn vazal.’ Hij wees naar de twee praetoriaanse tribunen in de keizerlijke loge. Caligula, die het vernederingsspelletje zat was, nam weer plaats in zijn zetel. Ook het publiek kalmeerde. De mensen gingen zitten en wachtten af, hun blik op het podium gericht. Clemens fluisterde toen: ‘Cassius Chaerea, Cornelius Sabinus en ik zijn overeengekomen dat Claudius keizer moet worden. Hij is onze beste kans dat we dit overleven. We hebben in het geheim onderhandelingen gevoerd met zijn vrijgelatenen Narcissus en Pallas, en met Callistus, de vrijgelatene van Caligula. Hij ziet natuurlijk ook hoe alles spaak loopt en heeft zich, om het vege lijf te redden, bij de groep gevoegd die Claudius steunt. Ze hebben beloofd dat ze zullen proberen ons te beschermen wanneer Claudius’ eer hem geen andere keus laat dan wraak te eisen voor het feit dat een lid van zijn familie is vermoord, ook al spint hij daar goed garen bij. Wat zal hij opkijken.’

‘Weet Claudius dan nog niet wat er staat te gebeuren?’

Clemens trok een wenkbrauw op. ‘Zou jij die loslippige idioot zo’n geheim toevertrouwen?’

‘Maar je vertrouwt hem wel het keizerrijk toe.’

Clemens haalde zijn schouders op.

‘Ik vind dat hij moet sterven.’

‘Nee, Sabinus. Zweer bij Mithras dat je je aan ons plan houdt. Ik eis het van je. We hadden dit enkele maanden geleden kunnen doen, maar we hebben gewacht zodat jij terug kon gaan naar Rome om de klap uit te delen en je eergevoel te redden. Bij de zak van Jupiter, ik heb al een keer een samenzwering tegen de keizer verraden om er zeker van te zijn dat wij hem zelf konden vermoorden.’

Sabinus gromde instemmend. Ertegenin gaan had geen zin, dat wist hij maar al te goed. Twee jaar waren verstreken sinds de verkrachting van zijn vrouw Clementina. De pleger van die wandaad had hem *legatus* gemaakt van de Negende Hispana. Sindsdien was hij met zijn legioen aan de noordgrens van de provincie Pannonia gelegerd geweest, volledig afgesneden van Rome. Daar zag hij zich gedwongen te wachten op Clemens, de broer van Clementina en een van de twee prefecten van de praetoriaanse lijfgarde. Clemens had een aantal officieren opgemerkt die voldoende disloyaal waren geworden door het gestoorde gedrag van Caligula. Officieren die best een aanslag wilden plegen en daarbij hun leven wilden riskeren. Daar was echter heel wat aan voorafgegaan, zoals hem verteld was in de gecodeerde brieven van Clemens. Zijn manschappen aarzelden namelijk om met Clemens van gedachten te wisselen over hun snode overwegingen, wat begrijpelijk was. Het waren immers verraderlijke ideeën. Als ze zich vergist hadden in hun vertrouweling konden ze ter plekke geëxecuteerd worden.

Het keerpunt had zich in het voorgaande jaar aangekondigd. Caligula was teruggekeerd van een halfslachtige strafexpeditie in Germania en een afgebroken invasie van Britannia. De legioenen hadden geweigerd om aan boord te gaan van de troepentransportschepen. Hij had hen vervolgens vernederd vanwege hun ongehoorzaamheid door ze op het strand schelpen te laten zoeken, waarmee hij spottend triomfantelijk door de straten van Rome had geparadeerd. Nadat hij zich van het leger vervreemd had, waren de Senaat en de praetoriaanse lijfgarde aan de beurt. Hij hield geen vrienden meer over toen hij aankondigde dat hij van plan was de keizerlijke troon van Rome naar Alexandrië te verplaatsen. Het veroorzaakte veel consternatie onder de officieren en de negenduizend gardepraetorianen. Ze vreesden immers dat ze gedwongen zouden worden overgeplaatst naar de bloedhete provincie Egypte of – erger nog – dat ze in Rome konden weg-

rotten in de anonimiteit, aangezien de lijfgarde zonder de keizer geen recht van bestaan had.

Verenigd in hun angst voor de toekomst begonnen de officieren aarzelend van gedachten te wisselen over hun zorgen. Al snel kon Clemens de tribuun Cassius Chaerea rekruteren. Hij verdacht hem er al heel lang van dat hij plannen koesterde om de keizer te vermoorden. Voortdurend dreef de tribuun de spot met de hoge stem van Caligula. Chaerea had zowel zijn goede vriend en collega-tribuun Cornelius Sabinus als twee disloyale centuriones in het complot betrokken. Clemens hield zich aan de afspraak: Sabinus mocht de eerste klap uitdelen. Hij had hem geschreven dat alles in gereedheid was gebracht en dat hij in het geheim kon terugkeren naar Rome. Twee dagen geleden was Sabinus gearriveerd. Hij zat ondergedoken in de woning van Clemens. Zelfs zijn broer Vespasianus en zijn oom senator Gaius Pollo, die hij met de andere senatoren naast elkaar bij de keizerlijke loge zag zitten, wisten niet dat hij in de stad was. Zodra de aanslag achter de rug was, zou hij terugkeren naar zijn post. Hij had er alle vertrouwen in dat hij ongemerkt kon vertrekken en dat hij in het winterkwartier een goed alibi had achtergelaten voor de jongste officieren aan wie hij het commando van zijn legioen had toevertrouwd. Ze wisten niet beter dan dat Sabinus zijn vrouw en twee kinderen bezocht, die buiten bereik van de tentakels van Caligula bij zijn ouders in Aventicum verbleven, in het zuiden van Germania Superior. Aldus, zo redeneerde Clemens, zou Clementina alleen haar broer en niet ook haar man verliezen als het nieuwe regime opdracht zou geven vergeldingsacties op touw te zetten tegen de samenzweerders.

Op het podium was de komedie tot een vrolijk einde gekomen. De acteurs begaven zich naar een huwelijksbanket en liepen door een deur in de *scaenae frons*, het twee verdiepingen tellende decor met aan de voorzijde zuilen, ramen, deuren en bogen. Sabinus trok zijn capuchon verder over het hoofd terwijl de laatste acteur zich tot het publiek richtte.

‘Aanwezige vrienden, we zouden u graag willen uitnodigen om met ons feest te vieren. Een rijk banket wacht op ons. Maar wat voldoende is voor zes personen is te weinig voor duizenden. Ga dus naar huis en neem het ervan, wij wensen u in dat opzicht het allerbeste en danken u allen.’

Het publiek applaudisseerde luid. De Germaanse lijfwachten gingen opzij staan voor een lange man, gehuld in een purperen gewaad en met een gouden diadeem op zijn hoofd. Hij liep de keizerlijke loge in en boog op oosterse wijze voor Caligula, waarbij hij zijn handen op zijn borst legde.

‘Wat doet hij hier?’ vroeg Sabinus verbaasd aan Clemens.

‘Herodes Agrippa? Hij verblijft al drie maanden in Rome en heeft een verzoek aan de keizer. Hij wil zijn koninkrijk uitbreiden. Caligula houdt hem aan het lijntje, speelt met zijn hebzucht. Hij behandelt hem bijna zoals hij met Claudius omgaat. Heel slecht, dus.’

Sabinus observeerde de koning uit Judaea, die naast Claudius plaatsnam en een paar woorden met hem wisselde.

‘Caligula kan elk moment vertrekken om een bad te nemen,’ zei Clemens terwijl het applaus wegstierf. ‘Onderweg wil hij een repetitie bijwonen van een groep Aetolische jongelingen. Zij moeten morgen optreden. Callistus heeft ervoor gezorgd dat ze hun opwachting maken voor het Huis van Augustus, recht boven ons, bij de ingang van de passage die uitkomt bij de trap van de keizerlijke loge. Je kunt dadelijk die uitgang daar nemen.’ Hij wees naar de meest linkse poort aan de achterzijde van het theater, die gesloten was. ‘Klop drie keer snel achter elkaar, waarna je even wacht en dat signaal herhaalt. Twee van mijn manschappen staan er op wacht, beiden centuriones. Ze verwachten je en laten je door. Het wachtwoord is “vrijheid”. Knoop je halsdoek voor je gezicht; hoe minder mensen je herkennen, hoe beter... zeker als alles misgaat. Chaerea, Cornelius en ik zullen Caligula uitgeleide doen via de trap achter de keizerlijke loge. Zodra jij ons ziet vertrekken, loop je door de gang. Als alles goed gaat, ontmoeten we elkaar halverwege. Ik houd de Germaanse lijfwachten op door ze opdracht te geven ervoor te zorgen dat niemand ons volgt. We hebben dan wat meer tijd, maar niet veel. Sla zo snel mogelijk toe.’ Clemens stak zijn rechterarm uit.

‘Dat zal ik doen, vriend,’ zei Sabinus, die de arm vastgreep. ‘Een nekslag.’

Heel even staarden ze elkaar aan terwijl ze zich aan elkaars onderarmen vastklampten, steviger dan ooit. Vervolgens knikten ze en namen zwijgend afscheid. Beiden beseften dat deze dag hun laatste kon zijn.

Sabinus zag dat Clemens de keizerlijke loge betrad. Hij voelde zich kalm worden, ontspannen. Het kon hem niet schelen of hij vanavond nog zou leven. Wraak was het enige wat hem nog dreef. Hij moest en zou zich wreken op de man die Clementina verschillende keren beestachtig had verkracht. Een man die zichzelf als onsterfelijke god boven de mensheid had geplaatst. Vandaag zou de afgod de grenzen van zijn onsterfelijkheid ervaren. Het gezicht van Clementina, terwijl ze hem smeekte ervoor te zorgen dat het wrede lot haar deur zou passeren, was in zijn geheugen geëetst. Hij had destijds gefaald. Dat zou nu niet gebeuren. Opnieuw greep hij het gevest van zijn zwaard vast. Ditmaal was zijn handpalm niet klam. Hij haalde diep adem. Zijn hart klopte langzaam, onverstoorbaar.

Het podium was nu voor een groep acrobaten. Ze tolden, maakten salto's en radslagen. Maar het publiek reageerde ongeïnteresseerd. Hoe hoog de acrobaten ook sprongen, ze oogstten slechts afwezig gezereemoes. De aandacht was immers gericht op Caligula, die zich opmaakte om de keizerlijke loge te verlaten.

Sabinus zag dat de Germanen Clemens begroetten. Hij schreeuwde hun een bevel toe. Cassius Chaerea en Cornelius Sabinus gingen achter de keizerlijke zetel staan. Voor de laatste keer drukte de consul talloze gepassioneerde kusjes op de fraaie rode pantoffels van Caligula. Maar Caligula gaf hem een trap terwijl hij opstond.

De menigte juichte, begroette Caligula als hun goddelijke keizer, die zich echter niet erkentelijk toonde. In plaats daarvan keek de afgod neer op Claudius en greep hem bij zijn kin vast om zijn mond te inspecteren. Een vinger roerde erin als een mes. De doodsbange Claudius beefde schokkend en kwijlde over de hand van zijn neef. Met een blik vol walging veegde Caligula het speeksel af aan de grijze hardos van Claudius en schreeuwde hem iets toe. Het was niet te horen boven het kabaal op de tribunes. Claudius stond meteen op en rende de loge uit, zo snel als zijn zwakke benen hem konden dragen. De Germanen renden hem achterna. Sabinus bleef strak naar Caligula kijken, die zijn aandacht nu richtte op Herodes Agrippa. Caligula blafte hem af, waarop de koning met een slaafse buiging de loge verliet. Caligula wierp lachend zijn hoofd in zijn nek, waarna hij de kruiperige aftocht van Herodes Agrippa imiteerde. Het publiek amuseerde zich kostelijk. Caligula wist het komische aspect van de situatie he-

lemaal uit te melken door Chaerea een klap tegen zijn achterste te geven. Sabinus zag dat de tribuun verstramde, diens hand neigde naar het zwaard. De tribuun stopte echter halverwege toen hij de blik van Clemens ving. Zijn arm zakte weg naar zijn zij terwijl hij zijn vingers kromde. Hij en Cornelius volgden Caligula naar de trap. Net voordat Clemens de loge verliet, keek hij op naar Sabinus. Zijn ogen werden iets groter. Daarna liep hij met stevige pas langs de Germaanse lijfwachten. De helft van die groep volgde hem om de trap te blokkeren voor het enthousiaste publiek terwijl het vorstelijke gezelschap naar boven liep. De acht andere Germanen bleven achter en bewaakten de keizerlijke loge en de consul, die over de blauwe plekken op zijn gezicht wreef.

Alles was in gereedheid gebracht.

Sabinus draaide zich om en begaf zich naar de achterzijde van de laatste rij zitplaatsen, zoals Clemens hem had opgedragen. Hij knoopte zijn halsdoek voor het gezicht en klopte met zijn knokkels op de houten poort. Na het signaal schoof een grendel naar achteren, de poort ging op een kier. Hij staarde in de donkere, spijkerharde ogen van een praetoriaanse centurio.

‘Vrijheid,’ fluisterde Sabinus.

Met een hoofdknikje stapte de centurio terug en opende de poort helemaal. Sabinus liep naar buiten.

‘Deze kant op, heer,’ zei een andere centurio, die al voor hem uit liep, terwijl de eerste de poort weer dichtdeed en vergrendelde.

Sabinus volgde de man over een geplaveid pad dat naar de top van de Palatijn glooide, een kort eindje. Boven hen waaierde een meerstemmige klaagzang de heuvel af. Achter zijn rug hoorde hij het ritmische geklepper van spijkersandalen; de eerste centurio volgde hen.

Dertig passen verder arriveerden ze op de heuveltop. Links zag Sabinus twee praetoriaanse centuriones, gekleed in tuniek en toga. Ze stonden ontspannen naast de Aetolische jongelingen die hun melancholische hymne repeteerden voor de imposante façade van wat over was van het Huis van Augustus. Ooit was dit bouwwerk zeer elegant en krachtig vormgegeven; inmiddels had Caligula het pand verminkt met allerlei architectonisch slecht doordachte uitbouwen, waardoor het geheel een benauwde en verwrongen aanblik had gekregen. Bouwzels die van het oorspronkelijke pand weg kronkelden, de meest re-

cente nog smakelozier en slechter ontworpen dan de vorige. Het complex lag op de helling, richting de lagergelegen tempel van Castor en Pollux aan de voet van de Palatijn. Een tempel die nu dienstdeed als voorportaal van het paleiscomplex. Velen vonden dat heiligschennis, hoewel niemand hardop voor zijn mening durfde uit te komen. De centurio leidde Sabinus naar de meest nabije uitbouw, pal voor hen.

De centurio haalde een sleutel van zijn riem en opende een zware eiken deur, wat dankzij de met ganzenvet gesmeerde scharnieren geruisloos ging. De gang was breed. 'Naar rechts, heer,' zei hij, waarna hij opzij stapte en Sabinus liet voorgaan. 'Wij blijven hier en zorgen ervoor dat niemand u volgt.'

Sabinus knikte en liep verder. De zon scheen door de ramen. Ze bevonden zich op gelijke afstand van elkaar, aan weerszijden van de gang. Van onder zijn mantel trok hij het zwaard uit de schede, met de andere hand haalde hij een dolk van zijn riem en hij liep met stevige tred door de gang. Zijn voetstappen echoden rondom hem tussen de witgekalkte gipsmuren.

Na twintig passen hoorde hij stemmen, links om de hoek. Hij versnelde zijn pas. In het theater, onder hem, werd opnieuw gelachen, gevolgd door applaus. Sabinus naderde de bocht, de stemmen klonken nu dichtbij. Hij hief het zwaard, bereidde zich voor om toe te slaan zodra hij de hoek om ging. Toen hij scherp naar links afboog, stormde hij naar voren. Hij voelde zijn hart bonzen, hoorde iemand schrill krijsen en staarde in twee doodsbange ogen van een lang, afgezaakt gezicht. Snot droop uit diens grote neus. De kreet die Claudius slaakte, stierf prompt weg terwijl hij naar het zwaard staarde dat op hem gericht was, waarna hij Sabinus aankeek. Herodes Agrippa stond als aan de grond genageld en met een strak gezicht naast hem.

Sabinus deinsde terug. Hij had Clemens beloofd om Claudius niet te vermoorden. 'Maak dat jullie wegkomen!' siste hij.

Na een ogenblik van stomme verbazing sjokte Claudius bevend en mompelend weg. Hij liet een poel urine achter. Herodes Agrippa ademde zwaar. Met gebogen rug staarde hij op naar het verborgen gezicht onder de capuchon van Sabinus. Heel even vingen ze elkaars blik. De ogen van Herodes werden iets groter. Sabinus maakte toen een dreigende beweging met zijn zwaard, waarna de man uit Judaea spoorlags Claudius volgde.

Sabinus vloekte en bad tot Mithras dat het geen blik van herkenning was die hij in de ogen van de koning had zien flonkeren. Verderop in de gang klonken stemmen. Meteen verdwenen zijn zorgen over wat er gebeurd was. Hij herkende de stem van Caligula, geen twijfel mogelijk. Sabinus liep terug de hoek om en wachtte tot de groep genaderd was.

‘Als die Aetolische jongens er lief uitzien, neem ik er misschien een paar mee naar het badhuis,’ zei Caligula. ‘Wil je er ook een paar voor jezelf, Clemens?’

‘Als ze er lief uitzien wel, Goddelijke Gaius.’

‘Als ze tegenvallen, kunnen we altijd nog Chaerea nemen. Ik zou zijn charmante, snoezige stem graag horen kreunen van extase.’ Caligula giechelde. De rest gaf geen kik.

Sabinus stormde met getrokken zwaard de hoek om.

De lach van Caligula stierf weg en zijn verzonken ogen werden groot van angst. Hij sprong achteruit, maar Chaerea hield met zijn sterke handen stevig zijn bovenarmen vast.

Het zwaard van Sabinus kliefde de lucht en vervolgens de onderkant van Caligula’s hals. De keizer krijste, het bloed spoot in het gezicht van Chaerea. De zwaardarm van Sabinus trilde even, hij verloor zijn grip omdat de kling in het sleutelbeen vastzat.

Er viel een stilte. De verbijstering hield aan.

Met gebogen hoofd en wijd open ogen staarde Caligula naar het zwaard, waarvan de kling gedeeltelijk in zijn hals stak. Plotseling lachte hij als een bezetene. ‘Je kunt me niet vermoorden! Ik leef nog, ik ben... ah... g...’ Hij schokte heftig, zijn gapende mond verstramde terwijl zijn lach verstilde, en zijn ogen puilden uit.

‘Dit is de laatste keer dat je mijn snoezige stem hoort,’ fluisterde Chaerea in zijn oor. Met zijn linkerhand hield hij Caligula nog steeds stevig vast, de andere hand was uit het zicht verdwenen. De tribuun maakte een felle beweging naar rechts en naar voren, waarbij de punt van zijn *gladius* in de ribbenkast van Caligula verdween. Het hoofd van de keizer schokte achterover, hij ademde heftig uit. Het bloed dat uit zijn borst spoot leek op een karmozijnrood gordijn. Sabinus rukte zijn wapen uit het sleutelbeen en trok zijn halsdoek naar beneden. De afgod moest weten wie een eind aan zijn leven maakte en waarom.

‘Sabinus!’ zei Caligula schor. Het bloed droop langs zijn kin. ‘Je bent toch mijn vriend?’

‘Nee, Caligula. Ik ben jouw onnozele bloedje, weet je nog?’ Met een felle beweging stak hij zijn wapen in de lies van Caligula. Clemens en Cornelius trokken hun zwaard en doorstaken de stervende keizer ieder aan een kant.

De wraak was zoet. Sabinus glimlachte grimmig terwijl hij zijn pols naar links en naar rechts draaide; de kling maalde de keizerlijke darmen tot moes. Vervolgens drukte hij het zwaard omhoog, hij voelde dat hij spieren doorkliefde, waarna de punt van de gladius boven de billen van Caligula uit het lichaam priemde.

De vier aanslagplegers trokken tegelijkertijd hun zwaard terug. Heel even wankelde Caligula omdat niemand hem meer vasthield, waarna hij zonder een kink te geven ineenzakte in de poel van urine die Claudius had achtergelaten.

Sabinus staarde naar zijn vriend van weleer, schraapte zijn keel en spugde een fluim in het gezicht van de keizer. Daarna schoof hij zijn halsdoek weer voor zijn mond en neus. Chaerea schopte hard in het bloederige kruis van de keizer.

‘Nu de afwerkingsfase,’ zei Clemens kalm. Hij draaide zich om en wilde gaan. ‘Opschieten, de Germanen zullen het lijk zo vinden. Ik heb ze opgedragen vijfhonderd tellen te wachten zodat niemand ons over de trap zou volgen.’

De vier aanslagplegers liepen met stevige pas door de gang. De twee centuriones wachtten bij de deur.

‘Lupus, stuur jouw centurie het paleis in,’ beval Clemens terwijl hij hen passeerde. ‘Aetius, jouw centurie houdt buiten de wacht. Laat niemand binnen. En stuur die miauwende Aetoliërs weg.’

‘Hebben Claudius en Herodes Agrippa jullie gezien?’ vroeg Sabinus.

‘Nee, heer,’ antwoordde Lupus. ‘We zagen ze aankomen. We zijn toen naar buiten gelopen tot ze weg waren.’

‘Goed. Aan de slag!’

De twee centuriones salueerden en haastten zich door de deur naar hun manschappen. Achter in de gang werd schor geschreeuwd.

‘Goeie genade!’ siste Clemens. ‘Die verdomde Germanen kunnen niet tellen. Rennen!’

Sabinus schoot weg terwijl hij vluchtig over zijn schouder keek. Vaag zag hij de omtrekken van acht mannen met getrokken zwaarden om de hoek verschijnen. Een van hen draaide zich om en holde

terug naar het theater, de andere zeven zetten de achtereenvolging in.

Clemens stormde door een deur en leidde de groep over enkele marmeren treden en door een kamer met een hoog plafond. Het stond er vol met levensecht beschilderde beelden van Caligula en zijn zussen. De groep rende het paleis in, waar ze links afsloegen en het atrium bereikten. Op dat moment verschenen ook de eerste manschappen van Lupus' centurie in de deuropening.

'In gesloten formatie, centurio!' schreeuwde Clemens. 'Misschien moeten er enkele Germanen van kant worden gemaakt.'

Lupus krijste een bevel. Er werd een verdedigingslinie gevormd terwijl de Germanen het atrium binnenstormden. 'Zwaard trekken!' gilde Lupus.

Met een precisie die verwacht mocht worden van Romeinse elitesoldaten werden de tachtig zwaarden van de centurie-eenheid gelijktijdig uit de schede getrokken. Het metalige geluid weerklonk door het atrium.

De Germanen, hopeloos in de minderheid, waren door het dolle heen omdat de keizer was vermoord, aan wie ze absolute trouw hadden gezworen. Ze slaakten oorlogskreten die ze kenden uit hun donkere, beboste thuisland en vielen meedogenloos aan. Sabinus, Clemens en de twee tribunen glipten achter de praetoriaanse linie. Het metalige zwaardgeklatter echode tussen de zuilen van het atrium door terwijl de Germanen zich woest in de verdedigingslinie wierpen. De praetorianen hielden zich aanvankelijk met hun volle gewicht schuil achter hun schilden. Met hun lange zwaarden staken en hakten de Germanen in op de hoofden en rompen van de Romeinen die geen schild hadden. Vier van hen sneuvelden meteen, zo woest was de aanval, maar hun kameraden konden de verdedigingslinie handhaven. Met in hun linkerhand het schild staken ze met hun veel kortere gladius naar de liezen en dijbenen van de Germanen, die een voor een sneuvelden. Het duurde niet lang of vijf lijfwachten lagen te sterven of waren al dood. De overgebleven twee Germanen hielden het toen voor gezien en holden terug naar waar ze vandaan waren gekomen.

Een schrille vrouwenstem kliefde het wapengeklatter. 'Wat is hier aan de hand?'

Sabinus draaide zich om en zag een grote vrouw met een lang gezicht, als van een paard, en een geprononceerde, aristocratische neus.

Ze hield een kleuter van een jaar of twee in haar armen. Het kleine meisje staarde gretig naar de met bloed besmeurde vloer.

‘Daar zal mijn man van horen.’

‘Jouw man zal nooit meer iets horen, Milonia Caesonia,’ antwoordde Clemens kil.

Ze weifelde even, waarna ze haar rug rechtte en Clemens met een tartende blik aanstaarde. ‘Als je mij eveneens doodt, zal mijn broer wraak nemen.’

‘Nee, geloof dat maar niet. Corbulo, je halfbroer, vindt dat je zijn familie te schande hebt gemaakt. Als hij verstandig is, laat hij zijn legioen, de Tweede Augusta, trouw zweren aan de nieuwe keizer. Hij keert terug naar Rome zodra hij zijn tijd als legatus heeft uitgediend, in de hoop dat de smaad waarmee jij zijn karakter hebt besmeurd in de nevelen der tijd vergeten zal zijn.’

Milonia Caesonia deed haar ogen dicht, alsof ze heel goed beseftte dat hij de waarheid sprak.

Clemens liep met getrokken zwaard naar haar toe.

Ze hield het kind voor zich uit. ‘Spaar je Julia Drusilla?’

‘Nee.’

Milonia Caesonia klampte zich toen vast aan haar dochttertje.

‘Ik wil je wel een dienst bewijzen door jou eerst te doden. Dan hoef je haar niet te zien sterven.’

‘Dank je, Clemens.’ Milonia Caesonia drukte een kus op het voorhoofd van haar dochttertje en zette haar neer. Het kind begon onmiddellijk te jammeren en stak haar handen uit naar haar moeder, waarbij ze telkens opsprong, want ze wilde weer worden opgepakt. Nadat ze een tijdje genegeerd was, vloog ze op haar moeder af. Met haar scherpe nageltjes en tanden probeerde ze de stola van Milonia te verscheuren.

Milonia Caesonia staarde vermoeid naar de schreeuwende snottaap bij haar voeten. ‘Doe het nu, Clemens.’

Met zijn linkerhand greep hij Milonia bij een schouder vast en stak het zwaard onder haar ribbenkast omhoog. Zachtjes ademde ze uit terwijl haar ogen uitpuilden. Het meisje keek naar het bloed dat uit de wond stroomde. Na een moment waarin de situatie haar bevattingvermogen te boven ging, begon de kleuter abrupt te lachen. Clemens drukte de gladius voor de laatste keer de borstkas in, wat ver-

der nu, en Milonia sloot de ogen. Met een ruk haalde Clemens het zwaard eruit, waarop het kind langzaam stil werd. Met een schrille angstkreet draaide het meisje zich vervolgens om en maakte dat ze wegkwam.

‘Lupus! Haal dat monstertje!’ schreeuwde Clemens terwijl hij het lichaam van Milonia Caesonia neerlegde.

De centurio holde achter de kleuter aan en haalde haar na enkele passen in. Ze krabde hem, het bloed welde op uit zijn arm. Toen hij haar probeerde op te tillen zette ze haar tanden in zijn pols. Met een schreeuw van pijn greep Lupus haar bij een enkel vast en hield haar ondersteboven op een armlengte hoog voor zich uit. Het bungelende meisje krijsde.

‘Bij alle goden, maak haar af!’ beval Clemens.

Een misselijkmakend, krakend geluid smoorde het gekrijs. Sabinus huiverde.

Lupus bekeek zijn werk even, waarna hij het lijke bij de met bloed besmeurde zuil smeed.

‘Goed gedaan,’ zei Clemens opgetogen, want het was plotseling stil. Iedereen was opgelucht. ‘Doorzoek met de helft van jouw centurie het oostelijke gedeelte van het paleis. We moeten Claudius vinden.’ Hij wees naar een praetoriaanse *optio*. ‘Gratus, kam met de rest van de manschappen het westelijke gedeelte uit.’

Lupus en Gratus salueerden vlot en gingen hun manschappen voor.

Clemens draaide zich om naar Sabinus en zei: ‘Ik kom er wel achter waar die kwijlende idioot zich heeft verstopt. Ga gauw, beste vriend. Jouw werk zit erop. Verlaat de stad voordat dit openbaar wordt.’

‘Volgens mij weet iedereen het al,’ antwoordde Sabinus. De opgewekte drukte, beneden in het theater, had plaatsgemaakt voor een tumultueuze herrie.

Sabinus kneep in de schouder van zijn zwager, draaide zich om en rende het paleis uit. Overall werd geschreeuwd, er was paniek uitgebroken. Hij holde de Palatijn af.

Er werden mensen vermoord.